

Hlavní správa StB
analytický odbor

NÁRODNÍ ARCHIV
ZRUŠEN STUPEŇ UTAJENÍ
Důvod: PHV 6.121-MV/PP,
PhDr. Alena Nosková
Datum: 2.5.07 Podpis: /M/

V Praze dne 14. ledna 1969

PŘÍSNĚ TAJNĚ
Výtisk čísla 3
Počet listů: 7

Zpráva o současné situaci v Čs. straně lidové

Změny, které byly v polednovém období 1968 provedeny na úseku tzv. vnitřních problematik v duchu akčního programu čs. kontrarozvědky, se odrazily i v tom, že nebyla během roku 1968 prováděna ochrana Čs. strany lidové a ostatních složek Národní fronty před působením nepřátelských osob, zejména z řad bývalých členů a funkcionářů těchto stran a dalších bývalých buržoázních stran, kteří nesouhlasili se socialistickým programem obrozené Národní fronty. Proto i k pronikání nepřátelských osob do Čs. strany lidové a k jejich činnosti uvnitř strany byly získány pouze ojedinělé, neucelené poznatky, zjišťované v souvislosti se sledováním bývalých potrestaných osob z řad funkcionářů ilegální Křesťansko demokratické strany /KDS/, která u nás začala vyvíjet činnost po únoru 1948. Její členskou základnu tvořili převážně bývalí reakční lidovci a agrárníci.

V průběhu roku 1967 a zejména v polednovém období 1968 byly zjišťovány při sledování činnosti bývalých organizátorů KDS, kteří byli v letech 1964 - 1966 propuštěni z výkonu trestu, jako například ing. Jaroslav CUHRA a dr. Vojtěch JANDEČKA, poznatky o zvýšené aktivitě křesťansko demokratického hnutí v ČSSR. Jmenovaní

spolu s dalšími, jako prof. KOČÍM z Olomouce, přepracovali program KDS tak, aby odpovídal současné etapě vývoje naší společnosti. Činnost KDS byla postavena na nové taktice, která by umožnila KDS legální vstup do politického života v ČSSR. Tato nová taktika spočívá především v pronikání stoupenců KDS do funkcí v Čs. lidové straně, postupném ovládnutí vedoucích pozic v této straně a tím i získání legálního postavení křesťansko demokratického hnutí v Národní frontě s cílem realizovat politický program KDS, namířený proti socialistickému vývoji v ČSSR. Po získání pozic v politickém životě má KDS dále v úmyslu se oficiálně zapojit do křesťansko demokratického hnutí na Západě, navázat zejména spojení s CDU/CSU v NSR a začlenit ČSSR do západoevropské integrace.

Tento program KDS nacházel v polednovém období, vzhledem k složité politické situaci, možnosti být postupně realizován. Vedoucí činitelé KDS z řad bývalých potrestaných začali v počáteční fázi využívat pro svoji činnost zejména K-231 a KAN. Do těchto organizací také většina stoupenců KDS vstoupila a někteří z nich zastávali i vedoucí funkce. Po květnovém plénu ÚV KSČ se však ukázalo, že K-231 i KAN se nestaly vhodným prostředkem k prosazování politického programu KDS, aspirující na vedoucí sílu ve státě. Potvrdil to i pozdější zákaz těchto spolků. Proto se stala hlavním objektem zájmu stoupenců KDS Čs. lidová strana. Byla rozvinutá silná agitace za vstup do Čs. lidové strany. Tato linie byla prosazována i v K-231 a KAN, které ve svém programu počítaly, že v případě zákazu, většina členů posílí řady strany lidové a socialistické s cílem politicky v těchto stranách dále pracovat a realizovat svůj protikomunistický program.

Křesťansko demokratické hnutí v ČSSR si chce získáním pozic v Čs. lidové straně otevřít cestu k širšímu ovlivňování mládeže pro myšlenky KDS a k dalšímu provádění diskreditace funkcionářů KSČ s cílem ovlivnit volby do národního shromáždění a národních výborů ve svůj prospěch.

Ing. Jaroslav CUHRA, jeden z vedoucích ideologů KDS, který získával pro ilegální KDS členskou základnu již ve výkonu trestu, začal po návratu z výkonu trestu v roce 1966 a zejména v polednovém období 1968 program KDS naplňovat konkrétními akcemi. Sám o tom v červnu 1968 říká: "Jasně a veřejně proklamování křesťanské morálky a odklonu od marxismu a socialismu může udělat jen instituce, začleněná v Národní frontě, protože té nepřemůže hrozit nebezpečí, že bude zrušena jako nějaký spolek. Dal jsem proto pokyn, aby naši lidé všude vstupovali do Čs. strany lidové a tam se snažili pozice a funkce získat. To se teď už všude provádí. Vstupují tam i mladí lidé, na kterých máme největší zájem, protože ti nejsou bojácní a zbabělí a budou naše příkazy nekompromisně plnit. Od starších to lze očekávat méně".

V polednovém období 1968 navázal ing. CUHRA styk s některými funkcionáři Čs. strany lidové, které se snažil získat pro své záměry a zejména se snažil uplatňovat vliv na pražský Klub mladých lidovců. Koncepce programu KDS se také v činnosti tohoto klubu odrazily. Klub mladých lidovců, jehož činnost se z Prahy rozšířila do všech krajů, žádal například radikálně řešit poměry v obrozené lidové straně a distancovat se od zkompromitovaných politiků. Čs. lidová strana se měla podle nich stát opozicí proti KSČ, dokonce opozicí mimo Národní frontu. Tento radikální postoj mladých lidovců nerespektoval ani taktické cíle, které sledovaly

pravice síly v lidové straně a někteří stoupenčí KDS mimo Čs. lidovou stranu, považující dosavadní postavení Čs. lidové strany za výhodné pro uskutečňování postupných "demokratických" přeměn v naší společnosti. Tento radikalismus však byl jen odrazem nejednotného názoru i uvnitř KDS, jakou cestou uskutečnit politický převrat v zemi a jakým způsobem využít Čs. stranu lidovou. Někteří představitelé KDS považují sice Čs. stranu lidovou za křesťanskou, nikoliv však za katolickou a otázku vstupu do Čs. strany lidové podmiňují okamžitou změnou programu Čs. strany lidové a možností kdykoliv ze strany vystoupit, nebude-li tento program plněn a založit samostatnou KDS.

Program KDS je úzce spjat s katolickou církví a v řadách funkcionářů katolické církve nachází podporu. V květnu 1968 bylo například na Brněnsku zjištěno, že mezi věřícími byla prováděna podpisová akce za obnovu KDS a za likvidaci dosavadní Čs. strany lidové jako přísluhovače KSČ. Stoupenčí KDS také spolupracovali s později zakázaným sdružením Díla koncilové obnovy /DKO/, do kterého řada laiků vstoupila. Například v klášteře na starém Brně byly schůze laiků, kteří do DKO vstoupili, ze kterých vzešlo prohlášení ke všem katolíkům v duchu programu KDS, namířené zejména proti ÚV KSČ. Ing. Jaroslav GUHRA má ve své politické koncepci na ovládnutí Čs. strany lidové také podporu některých katolických duchovních jako biskupů TROCHTY, OČENÁŠKA a do jisté míry i HLOUCHA a pátera URBAHA. O akcích za obnovu KDS byl informován i apoštolský administrátor biskup TOMÁŠEK.

Činnost KDS v Čs. straně lidové i mimo stranu dostavala postupně po lednu 1968 stále konkrétnější podoby od snah o zakládání vlastních časopisů, pišících

v duchu křesťansko demokratického hnutí až po napředání funkcionářů Čs. strany lidové, stojící za socialistickým programem. Byly zjištěny i kontakty stoupenců KDS na lidoveckou emigraci v zahraničí, pracující v hnutí KDS v exilu s cílem získat i zde podporu pro akce uvnitř státu. Tak například František POULA, člen K-231 v Čes. Budějovicích navázal v květnu 1968 v zahraničí styk s emigrantem PECHÁČKEM, bývalým členem lidové strany, redaktorem Svobodné Evropy a jeho prostřednictvím i s nezjištěným kádrovým rozvědčíkem americké rozvědky. Jeden z ideologů KDS prof. KOČÍ z Olomouce, spoluvůdce nového programu KDS, byl ve spojení s dr. BUNŽOU, představitelem lidovecké emigrace ve Vatikánu a funkcionářem Křesťansko demokratické strany v exilu, začleněné do Křesťansko demokratické unie pro střední a východní Evropu se sídlem v Římě. Dr. BUNŽA pracuje rovněž pro západní rozvědky. Spojení bylo navázáno i s Pavlem TIGRIDEM, šéfredaktorem časopisu SVĚDECTVÍ, bývalým lidovcem, kterému poslal v červnu 1968 prostřednictvím své sestry, stát. obč. USA, zprávu o situaci v lidové straně bývalý funkcionář K-231 v Čes. Budějovicích, stoupenec KDS Bohumil SUP. SUP docházel během polednového období na AVV. Bohumil SUP vyjádřil některé záměry, které KDS bude sledovat v oblasti ekonomiky. Podle něho budou převedeny všechny národní podniky do akciových společností, kde by 1/3 akcií vlastnil stát, 1/3 zaměstnanci a 1/3 akciové společnosti. Malé podniky by pak byly ponechány v soukromém sektoru. V závodních radách bude pak snahou prosazovat odborníky bez ohledu na stranickou příslušnost. Současná politika lidové strany má být v duchu programu KDS postavena na taktice využívání chyb KSČ, zejména na vesnici, kde bude podle jeho názoru vliv KSČ nejdříve paralyzován.

Srpnové události dočasně narušily uskutečňování programu KDS na ovládnutí Čs. strany lidové. Představitelé KDS však brzy znovu obnovili jednání s představiteli Čs. strany lidové s cílem pokračovat v započaté cestě. V listopadu a prosinci 1968 byly zjišťovány další poznatky o tom, že dochází k realizaci plánu KDS a K-231 na ovládnutí pozic v Čs. lidové straně. Tak například podle slov bývalého člena KV K-231 v Ostravě Josefa PRÁTA všichni členové K-231 v Ostravě vstoupili do Čs. lidové strany. PRÁT sám je prý členem KV Čs. strany lidové. V Šumperku rovněž vstoupila většina členů K-231 do Čs. strany lidové včetně svého předsedy ZAPÁŘKY. Další poznatky ze Severomoravského kraje ukazují, že je silná snaha o ovládnutí pozic v KV Čs. lidové strany a i v ÚV Čs. lidové strany bývalými reakčními lidovci a agrárníky, vyznavači programu KDS. Tak ing. Václav VOLNÝ, syn bývalého agrárního senátora, t. č. předseda zemědělské sekce při ÚV ČSL, usiluje se svou skupinou o zbavení funkce předsedy ÚV Čs. strany lidové poslance PROCHÁZKY, protože pokračuje v politice bývalého ministra PLOJHARA a nahrává tím KSČ. VOLNÝ se snaží prosadit do KV ČSL v Ostravě i do ÚV ČSL bývalého poslance lidové strany Josefa TOMÁŠKA ze Svěbohova, okr. Šumperk, dr. ČECHA, veterináře z Nového Jičína, ing. dr. HLADÍKA z Vysoké školy veterinární v Brně a další stoupence KDS. Spolu s tajemníkem KV ČSL v Ostravě ŠKROBÁNKEM a za pomoci dalších stoupců KDS připravují další rozdělení funkcí v Čs. straně lidové. ŠKROBÁNEK by měl obsadit funkci generálního tajemníka ČSL. VOLNÝ jako zemědělský odborník má v úmyslu získat politický vliv i na Český svaz družstevních rolníků.

Podobné poznatky o pronikání bývalých reakčních politiků do obrozené strany byly zjištěny i u Čs. strany socialistické.

S ohledem na uvedené poznatky navrhuji:

1. Obnovit operativní činnost, směřující k ochraně Čs. strany lidové a Čs. strany socialistické a dát podnět k obdobnému kroku u stran NF Slovenské socialistické republiky.
Tato ochrana je nutná s ohledem na množící se poznatky o pronikání členů a funkcionářů bývalých reakčních stran i bezpartijních z řad K-231, jejichž cílem je využít členství v těchto stranách k útokům proti KSČ, proti jednotě Národní fronty, postavené na zásadách socialistické demokracie s konečným cílem zvratu socialistického zřízení.
2. Poznatky, získané o činnosti nepřátelských osob průběžně vyhodnocovat a poskytovat vedení ministerstva vnitra k informaci pro vládu a orgány Národní fronty.
3. V zájmu ochrany stran Národní fronty před působením reakčních elementů ^{podílet} se po dohodě s vedením těchto stran na preventivně výchovné činnosti, směřující k zabránění získání pozic reakčních živlů v obrozených stranách Národní fronty. K tomu využívat i sdělovacích prostředků.
4. Při veškeré této činnosti dodržovat zásadu, že Státní bezpečnost nebude zasahovat do vnitřních záležitostí Národní fronty a jejích složek. Tam, kde půjde o trestnou činnost, bude StB postupovat ve smyslu trestního řádu.
5. Uložit náčelníkovi 8. odboru II. správy HS-StB vypracovat konkrétní plány operativní činnosti, směřující k ochraně nekomunistických stran Národní fronty před pronikáním nepřátelských osob.

6. Na tuto situaci upozornit všechny operativní součásti StB s tím, aby takovými poznatkům byla věnována zvýšená pozornost.

Náčelník analytického odboru

HS - StB

mjr. Václav LENÍK

P ř á t e l é !

Velká hospodářská krize, která se dovedla až do nynějšího stavu, pokračuje dále. Viníky známe. Až dospějeme k úplnému hospodářskému zhroucení, najdou se občané, kteří jménem lidu požádají o připojení republiky k SSSR a prohlásí nám neschopnost samostatnosti. Kdo se k tomu propůjčí? Patrně ti, kteří se neostýchali v srpnu 1968 zavolat vojska Varšavského paktu ničit drahou a krásnou zem. Mnozí lidé si toto neuvědomují a mlčí.

a l e m y n e s m í m e m l č e t !!!

V červenci a srpnu půjdou statisíce dopisů z ČSSR na OSN přes neutrální Rakousko a Švýcarsko.

p i š t e !!!

Organizací spojených národů se sídlem v New Yorku:

1. My, občané ČSSR žádáme odchod sovětských vojsk do posledního muže
2. Prohlašujeme, že nikdy nesvolíme s připojením k SSSR
3. Žádáme svobodné volby v ČSSR za dozoru OSN

To je vůle Československa.

Adresujte:

Rakouské velvyslanectví, Praha 5 - Smíchov, Victora Huga 10
Švýcarské velvyslanectví - Praha-Hradčany, Hradčanské nám.

Pište statisíce dopisů, vzrušte světovou veřejnost dříve, než bude pozdě!

C h c e m e ž í t , n e c h c e m e ž i v o ř í t !!!

7. 4. 1969 na vývěsní tabuli
domu na Leninově tř. č. 967
v Praze - Vokovicích